

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЕПОХИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.

Актуальність теми дослідження. Сам факт того, що людство ставить питання про суть свого існування вже робить життя небезмісним. Значення питання про «світ життя» зростає на фоні розуміння його кінцевості, бо якщо перебування в світі кінчене, обмежене в часі, то чи варті наші витрати на життя того, щоб його проживати. Тобто чи перевищують цінності життя надто сумний його кінець? Питання про сенс життя також може розумітися як суб'єктивна оцінка прожитого та відповідності досягнутих результатів початковим намірам, як розуміння людиною змісту та спрямованості свого життя, свого місця у світі, як проблема впливу людини на навколишню дійсність та постановки людиною цілей, що виходять за рамки її існування. У цьому випадку мається на увазі необхідність знайти відповідь на питання: «У чому полягають життєві цінності?»; «Що є метою життя?» (Або найбільш спільною метою життя людини як такої, людини взагалі); «Навіщо (Для чого) мені жити?». Сама постановка людиною питання про сенс життя виникає лише тоді, коли в неї пробуджується усвідомлення свого «Я», коли ця ж людина починає замислюватися над проблемою об'єктивної значимості свого існування. Ця проблема одна із найскладніших. Актуальність розробки даної проблеми зростає й у зв'язку з ускладненням соціальних процесів і ростом впливу на них ролі суб'єктивного та особистого фактора [1, с.115-123]. **Мета дослідження** - розкриття проблеми сенсу життя людини, а саме в українському суспільстві в епоху Середньовіччя. **Об'єкт дослідження** - проблема сенсу життя та існування людини в українському суспільстві епохи Середньовіччя. **Предмет дослідження** - людина в українському суспільстві в епоху Середньовіччя. **Завдання дослідження:** проаналізувати проблеми сенсу життя людини в Середньовіччі; визначити які аспекти впливали на формування поглядів на сенс життя в суспільстві; визначити основні підходи до трактування проблеми сенсу життя та існування українському суспільстві. Сенс життя - це поняття, яке відбиває постійне прагнення людини співвіднести свої вчинки із системою суспільних цінностей, з вищим благом, щоб у такий спосіб діставати можливість виправдовувати себе у своїх власних очах, в очах інших людей чи перед якимось авторитетом, Богом. Інакше кажучи, це пояснення собі й іншим, для чого ти живеш. В епоху середньовіччя проблема сенсу життя з акцентом на безумовний божественний початок розглядалася Августином Блаженным і Фомаю Аквінським. У дусі геоцентричного світогляду сенс життя вбачався ними в пізнанні й спогляданні бога. Пізнання є найвищою функцією людини. Бог же невичерпним джерелом пізнавального процесу. І. Кант писав: «Дві речі наповнюють душу постійно новим і зростаючим подивом і благоговінням і тим більше, чим частіше і уважніше займається ними роздум: зоряне небо наді мною і моральний закон в мені. Те й інше, як би покриті мороком або безоднею, знаходяться поза мого горизонту, я не повинен досліджувати, а тільки припускати; я бачу їх перед собою і безпосередньо пов'язую їх з свідомістю свого існування [2, с. 502-524]. Ф.Ніцше також вважав, що сенсом життя є підготовка Землі до появи надлюдина: «Людина – це лина, натягнута між мавпою і надлюдиною», – що має певні спільні риси з думкою трансгуманістів про постлюдину, людину майбутнього [3, с. 9-14]. Праці Ф.Ніцше вивчали такі українські вчені як: А.М. Мочкін, О.С. Богомоллов, В.С. Соловійов. Також проблему сенсу життя людини розвивав в своїх працях Лев Шестов. Сенс життя кожної людини унікальний і неповторний, як і її життя. Людина завжди вільна у виборі сенсу і в його реалізації. Але свободу не можна ототожнювати зі свавіллям. Її слід сприймати з точки зору відповідальності. Людина відповідає за вірно знайдений і реалізований сенс свого життя, життєвих ситуацій, що в них вона потрапляє. Людина повинна йти за своїм покликанням, у якому життя набуває сенсу. Відчуття і знайти своє покликання їй допомагає самопізнання, відповідальність за реалізацію свого призначення, що на Землі допомагає узгодити універсальні життєві цінності з конкретними життєвими ситуаціями. Поняття сенсу життя існує у будь-якій розвиненій світоглядній системі, виправдовуючи і витлумачуючи властиві цій системі моральні норми та цінності, демонструючи цілі, що виправдовують передбачувану ними діяльність. Соціальний стан індивідів, груп, класів, їх потреби та інтереси, прагнення і очікування, принципи і норми поведінки визначають зміст масових уявлень про сенс життя, які при кожному суспільному ладі мають специфічний характер, хоча і виявляють відомі моменти повторюваності. Піддаючи теоретичному аналізу масової свідомості уявлення про сенс життя, багато філософів виходили з визнання якоїсь незмінної «людської природи», конструюючи на цій основі якийсь ідеал людини, в досягненні якого і вбачався сенс життя, основне призначення людської діяльності. Великі філософи – такі, як Сократ, Платон, Декарт, Спіноза, Діоген та багато інших – мали чіткі уявлення про те, яке життя «найкраще» (а, отже, й найбільш осмислене) і, як правило, асоціювали сенс життя з поняттям блага. У філософії існують різні підходи до трактування проблеми життя і сенсу життя. Оптимістичне ставлення до сенсу життя. Він полягає в тому, що людина - господар своєї долі, щастя в повній мірі залежить від неї самої. Песимістичне ставлення до сенсу життя. Він полягає в тому, що людина є іграшкою в руках незалежних від неї сил (суспільства, долі, природи). Сенс життя в загальному визначає спрямованість життя, а також усі його прояви. У філософії існують різні підходи до трактування проблеми життя і сенсу життя. Він полягає в тому, що людина - господар своєї долі, щастя в повній мірі залежить від неї самої, песимістичне ставлення до сенсу життя [5, с.341-350]. Він полягає в тому, що людина є іграшкою в руках незалежних від неї сил (суспільства, долі, природи) [6, с. 119-126]. Аналізуючи проблеми сенсу життя можна виділити основні підходи до трактування проблеми сенсу життя та існування саме в українському суспільстві: - сенс життя визначається духовними основами буття, сенс життя вбачається у самовдосконаленні; - сенс життя полягає у служінні вищим моральним цінностям, людям; - сенс життя полягає у задоволенні матеріальних і духовних потреб; - сенс вносить в життя сама людина своєю власною діяльністю. Будь-яке індивідуальне уявлення про щасливе життя наскільки б своєрідним воно не було, не є незалежним від соціальних впливів, що накладає істотний відбиток на всю систему ціннісних орієнтацій особистості. Активна вольова людина здатна перебороти навіть несприятливий для неї збіг обставин, слабка ж навіть у відносно пристойних умовах знаходить підстави для нарікань на долю. Досвід показує, егоїстична орієнтація тільки на власні інтереси, найбільш ефективна, як представляється іноді індивідуі, що веде його до щастя, насправді веде це від нього. Сенс життя не погоджується з егоїзмом, індивідуалізмом, з відстороненням від себе зобов'язань стосовно світу, до інших людей. Якщо людина виявляється потрібною тільки самій собі й її інтерес зводиться лише до власної персоні, перед ним відкривається провалля, він втрачає сенс життя, приходять до безнадійного песимізму [4, с.199-205]. **Висновок:** Отже, сенс життя людини в українському суспільстві в період Середньовіччя виступає найбільш гнучкою характеристикою духовних і матеріальних проблем. В остаточному підсумку, сама система потреб визначається сенсом життя - якщо таким є множення особистого багатства, те, природно, це веде до гіпертрофованого розвитку матеріальних потреб. І, навпаки, ставши метою життя духовний розвиток падає в структурі особистості відповідних духовних потреб. Підсумовуючи вищесказане, сенс життя визначається об'єктивно, існуючою системою суспільних відносин. Філософське пізнання сенсу людського життя має гуманістичну спрямованість, тобто головним предметом філософських роздумів є людина і її існування у світі. Усі філософські проблеми, хоч би якими абстрактними вони не здавалися, так чи інакше пов'язані з проблемою людини та з проблемою сенсу її існування. Невипадково І. Кант питання «що таке людина?» формулює як основне питання філософії. Людина - єдина істота, яка усвідомлює свою смертність. З цим пов'язане питання про зміст і мету життя, роздуми над яким є для багатьох вихідним пунктом у виробленні «лінії життя».

Список використаних джерел

1. Володін П. В. Сенс життя людини як філософська проблема//Гуманітарний вісник ЗДІА. № 51.-3.: М АУП,2012 . С. 115-123.
2. Кант І. Критика практичного розуму. М.: Наука, 2007. С.502- 524.
3. Ніцше Ф. Так говорив Заратустра. С. 9-14.
4. Москаленко А.Т. Сенс життя й особистість/ А.Т. Москаленко - Новосібірськ: Наука; 1989. С.199-205.
5. Сафонік Л.В. Буттєвість сенсу людського життя монографія/Л. Сафонік. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 350 с.
6. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. - Економічна думка, 2010. 126 с.